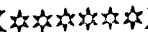

Nro. 41.

A' FELS. CSÁSZAR, ÉS AP. KIRALY KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken November 20-ik napján 1812-dik
esztendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
B é t s.

Közelébbi újságunkban tsak röviden említettük vala, hogy a' Hertzeg Schwartzenberg vezérlése alatt lévő *Austriai* ármádának fő hadi szállása November 2-dikán *Bielskben*, annak előljáró tsapatja pedig *Orlában* volt légyen. Most már bővebb és hivatal szerént való tudósítást is kaptunk ugyan ezen ármádától, melyben a' November 7-dikéig történt dolgok adattatnak elő, és a' melynek summássan ez a' foglalatja: —,

„Az *Austriai* és *Szakszoniai* egyesült seregek az ő *Biala* mellett *Oktober* 19-dikén történt verekedésnek után a' *Bug* vizének bal partjain magokat a' hosszas fáradsagból kinyugodván, s ott az *Austriai* és *Frantzia* segítő seregeket

magokhoz bévÁrván, 's égszersmind az ellen-
ségnek *Bresc* felől *Pruszána* felé való nyomúlá-
sát is ezekbe vévén, a' *Bug* vizén azonnal ál-
tal mentek és *Drohyczin* mellett lógerbe szállot-
tak. Innen 31-dikben jobbra *Simpatice* felé fog-
ván az Ármáda, annak előljáró tsapatja *Wisoké*
mellett számos ellenséges tsapatra talált, mel-
lyel a' *Blankenstein* Huszárok a' Májor *St. Quen-*
tin vezérlése alatt mind addig verekedtek, míg
dél tájban segítségek érkeztvén, a' nagy számú
ellenséget vissza verhettek. Az ellenség akkor
Slonim felé vonván-el magát, az ő kergetésére
Hertzeg Schwartzenberg is sietve útnak indúlt.
Gen. Feöhlich az alatt oldalfélt de az Ármádával
egyenlő sebességgel nyomúlván előre, a' *Blan-*
kenstein és *Lichtenstein* Huszárok közzül egy
Svadront, mint hátúljáró tsapatot *Czeremka* ne-
vű faluban hátra hagyott, mellyel magát a'
Májor *Seidlitz* vezérlése alatt egy Szakszoniai
tsoport is össze tsátolta. A' leg hátul menő
két tüzg Huszárokat 400 Kozákok, 's még egy
más majd annyi számú ellenséges tartalék tso-
port, nem soká nagy tüzességgel megtámadták:
de mind addig védelmezte magát a' marok hu-
szárság a' nagy sokaság ellen, míg Kapitány
Gróf Bellerdoup más két tüzgokkal, és Májor
Seidlitz 50 Szakszoniai Ulánusokkal segítségekre
érkeztvén, őket kivágták az ellenség közzül. Má-
jor *Seidlitzet* lelötte a' lovárol egy ellenséges
plenkírozó: de a' kiért boszszút állottak az ő
Ulánusai és a' mi Huszárjaink, a' kik a' Kozá-
kokat 1/4 órányira kergetvén, sokat megöltek és
17-tet elfogtak közzülök. —

379
„Mint hogy az ellenség, mint hallatott, *Slo-*
rimen által útját *Niesrietz* felé vette vala: ehez-
képpent seregeink is *Bielsk*ből és *Orlóból* tovább
indulván, November 4-dikén a' *Narew* vizén által
mentek, 's az ellenségnek utánna menvén, 8-
dikban *Wolkowskibe* szándékoztak útjokat venni.

Orosz Birodalom.

A' közelébb költ Magyar Kurir 366-ik lap-
ján említődött, hogy a' Frantzia ármádáknak Mos-
kauba való hémenetelektől fogva Oktober' 18-di-
káig semmi tsata nem történt volna az ellensé-
ges két fő ármádáknál, és hogy a' Nápolyi Ki-
rály ezen napon, ugymint Okt. 18-dikán ditsős-
séggel fedte légyen bé magát. Ezen tsatáról il-
lyen Frantzia tudósítás érkezett volt November
5-dikén *Vilnába*: —,

„Oktober' első napjaiban öszsze beszéltek
vala a' két ellenséges szélső vígyázók, hogy ne
támadják meg egymást különben, hanem tsak
három órával való felmondás után. A' Kozákok
azonközben Oktober 18-dikán reggeli 7 órakor
ezen szóval való egyezésnek ereje ellen egy er-
dőből véletlenül kiütöttek, és a' Generális *Se-*
bastiani vezérlése alatt lévő könnyű lovas se-
regre, melly a' Frantzia előljáró ármáda egyik
szárnyának éppen a' hegyit formálta, olly hir-
telenséggel réá rohantak, hogy ez magát nem
elébb, hanem tsak egy negyedrészt órányi távol-
ságra szedhette rendbe, 's ezen meglepettetés mi-
att 12 ágyút és 65 munitziós és bagázsiás szeke-
reket elvesztett. —

„Az ellenség ezen szempillantatnyi nyeresé-
get a' maga hasznára fordítani 's a' *Voronowi* szo-
ros útát a' Frantziáknak oda való érkezéssek

előtt elfoglalni iparkodván, 's ezen czéliának elérhetését remélvén, már most reguláris lovas-ságot és gyalogságot is küldött a' Kozákok által tsináltatott nyílásra: de a' hova azokközben a' Nápolyi Király síetséggel megérkezvén, egyenesen az ellenséges lovasságnak líncájára rohant, és azt 10 vagy 12 rétkohanás után által törte. Az ellenséges gyalogság sem járt nagyobb szerentsével; ez, vezérestül együtt, össze vagdaltatott. Ugyan ezen időben hasonló szerentsével vissza veretett egy más Orosz osztály a' Hertzeg *Poniatowszky* vezérlése alatt lévő seregek által. —

„Az Oroszok közül két Generálisok maradtak ezen tsatában halva a' tsatázó mezőn, és sok tisztek fogattattak el; a' Frantziák' vesztese, mint mondják, 800 elesett, megsebe edett, vagy elfogattatott emberekre telt. Az elesetek között van Generális *Dery* a' Nápolyi Király ő F. g. e Ad-juténsa is.“

Az Oroszok is adtak ki a' magok fő hadi szállásokon ezen tsatáról egy hivatal szerént való tudósítást Oktober' 20-dikán, a' mely Orosz tudósításnak foglalataja ennyiben áll: —,

„Az Orosz ármáda Oktober' 18-dikán a' maga tanyájából felkerekedvén, a' maga jobb szárnyával, a' mely lovaság' Generálisa Bátor *Benningsen* által vezéreltek, a' *Czernischna* nevű víz mellett fekvő 50.000 emberekből álló, és a' Nápolyi Király által vezéreltetett Frantzia seregére, *Tarutino* nevű falu mellett rá ütött. Három gyalogseregek, 10 Kozák Regementekkel és 4 reguláris könnyű lovas Regementekkel egyetemben, az alatt, míg az ármádának több része

az országúton ezeknek utánnok nyomúlt, szép rendel és tsendességel, a' kiszabott helyre éjtzakának idjén megérkeztek, és egy erdőn, melly őket az ellenségtől elválasztotta, keresztül menvén, Közük Regementjeink, mellyek már ekkór az ellenség bal szárnyának háta meggett voltak, a' *Grof Orlov-Denisow* vezérlése alatt erre réá ütöttek, 's azonközben azt előlről gyalogjaink is megtámadván, oly tüzesen szembe szállottak a' semmitől nem tartó ellenséggel, hogy ő a' hátráláshoz minden sokáig való elletállás nélkül hozzá fogott. A' mi könnyű seregeink és ágyúzókink *Woronow* nevű falug kergették őtet. Az ő ez napi vesztese 4500 emberekből állott, kik között két ezereen fogságra estek, a' többek halva vagy megsebesedve a' tsatázó mezőn maradtak. Az elesetek között találtatott Generális *Dorff*, a' Nápolyi Király testőrző seregének Komendánsa. Elfogtuk az ellenségnek egész bagázsiját, a' Nápolyi Király' bagázsijával, 40 munitziós szekerekkel, 38 ágyúkkal, és egy vasas regement' zászlójával egyetemben. Több ellenséges Generálisok ölettek vagy sebesedtek meg, de a' kiknek neveik még nem tudatnak. A' mi holtakból és elfogattattakból álló vesztesünk a' 3 százat nem haladja feljül, de igen sajnóossá teszi azt részünkről a' Generális *Baggohufvudt* elesése, a' ki egy ágyugolyóbis által a' verekedésnek kezdetében éppen akkor ölettek meg, midón az ellenségnek bal szárnyát megkerülte. —

Oktober 19-dikén az Orosz ármádának minden tsapatjainál háláadó imátságok tartattak. Maga *Hertzeg Kutusow*, a' Stábjaival és számos Generálisi 's fő tiszti karral, a' testőrző sereg-

nél inneplette ezen napot, a' hova a' *Smolenski Szüz Mária* képe is kivitetett.“

Ugyan ezen Orosz ármádánál és ugyan ezen alkalmatossággal tétett közönséggé a' következő tudósítás is: —,

„Báró *Winczigerode*, a' Sándor Császár Generáladjutánsa, a' ki egy könnyő Regementekből álló sereggel, a' *Moskauból Petersburg, Jaroslaw,* és *Wladimir* felé menő útakon állott, a' közelébb lefolyt 3 hetek alatt 50 Stáb és egyéb fő tiszteket, 's valami 3000 kőz embereket 's altiszteket fogdosott-el.“

* * *

A' *Woronowi* tsatában a' Nápolyi Király vezérlése alatt Hertzeg *Poniatowszky* is részt vevén a' Lengyel Regementekkel, mint a' *Sléziai* újság leírja e' dolgot, dissősséggel fedték-bé magokat az ő vezér'ése alatt lévő tsapatok. A' lévén a' Nápolyi Királytól Hertzeg *Poniatowszky* re bizattatva, hogy *Czerikow* nevű falut a' *Moskauból Kaluga* felé menő úton foglaljon-el, ő ennek telyesítésére délelőtti 11 órakor 6 ágyúkkal útnak indúlt. Valami egy órányi utazás alatt nem találtak előljáró tsapataink egyéb ellenségre, tsak valami 100 Kozákokra, kiket 50 Lengyel Huszárok azonnal elszélesztették, és elkergettek. A' nevezett falú egy térségben esik, mellyet erdők vesznek körül. Itt minden felé szemünkbe tűntek ez ellenséges lovas tsapatok, kiknek száma a' miénket sokkal fellyúl haladta, de tsakugyan hátat adni kéntelenítették a' miénk előtt. Azután még több gyalogságot és lovasságot hozott elő az ellenség, 's minden erővel iparkodott megtartani ezen tanyáját, azért

hogy ez néki igen jó kezügyiben esett. Eszébe
 vévén azonközben a' Hertzeg, hogy a' nevezett
 falú által az ellenség léneájának job szárnya, egy
 erdőtske által pedig a' bal szárnya fedeztetik,
 azonnal ezen támaszpontoknak elfoglalásokra
 határozta magát. Midőn látta volna az ellen-
 ség, hogy elveszteni kéntelenítettik a' falut, azt
 meggyújtotta és felégette, 's úgy hagyta oda.
 A' nevezett erdőt is nem soká elfoglalta egy Ba-
 talionunk. Látván ezen pontoknak elveszését
 az ellenség, ekkor ezen falú és erdő között lé-
 vő ágyúkra rohant 3 lovas regimentekkel, de a'
 mellyek ellen Generális *Sulkowszky* a' Hertzeg'
 parantsotjára 3 Svadronokkal hirtelenséggel
 megjeleuvén, őket olyan tüzesen és szerentsés-
 sen megtámadta, hogy nem tsak vissza veret-
 tettek, hanem igen meg is verettettek, a' melly
 szerentsétlenség érte kiváltképpen az ő *Konno-
 polcsy* nevű Regimentjeket. —

„Most már (így folytatja szavait a' tudósí-
 tó) még több erőt hozott elő az ellenség, min-
 den erejét kiállította, hogy elveztett tanyáját
 vissza vehesse és abban megmaradhasson. A'
 falura néhány versben réá ütött mindenkor újabb
 seregekkel, de mind annyiszor vissza kergette-
 tett. Az alatt a' feljebb említett kis erdőt is el-
 töltötték az ellenséges tsapatok, 's minden felé
 kiállították Vadászaikat. Látván H. Poniatowsz-
 ky az ellenségnek sokkal nagyobb számát, pa-
 rantsólt seregeinknek, hogy bajonéttokkal üsse-
 nek az ő soraira, mellynek az a' jó következe-
 se lett, hogy az ellenség a' faluból, valami 500
 embereknek elvesztése után ismét kiverettetett.
 Míg ezek az egyik szárnyunkon e'képpen foly'

tak, az alatt a' másikk szárnyunknak megkerülésén iparkodtak 3000 Oroszok 10 ágyúkkal: hanem részünkről a' *Tyszkivicz* brigadája, a' mi lovasságunkra előlről, oldalfélt, sőt már hátulról is leg nagyobb heveességgel réá rohanó ellenséget, egymásután husz versben oly hathatósan meg támadta és vissza verte, hogy egy lépésnyi földet is el nem veszített. A' verekedés hat órát tartott; az igen setét estve és egy nagy záporosó vetett néki véget. Mi egészszen elértük tzelzésünket, minden állásainkat megtartottuk, és elfoglaltuk a' falut, mellynek elfoglalására parantsolatunk volt. Az ellenség' vesztese 500 elfogattattakon kívül, de a' kik olly terhesen meg voltak sebesedve, hogy 3 százan még azon éjjel meghaltak, néhány ezer emberekre szám-láltatik. Közzülünk e'estek 3 másod rangú tisztek, és 160 közemberek; megsebesedtek valami 3 százan. *Ez a' ditsösséges napra* (így szól a Lengyel tudósító) ismét ditsösséggel fedte - bé se-regeinket és vezéreinket."

Nagy Britannia.

A' Londoni újságok azzal ketsegtetik mago-
kat, hogy az ő hadi hajós legényeiknek nem so-
ká alkalmatosságok leszen megmérkezni a' Fran-
tziákkal, minthogy a' *Basquesi* öbölben (a' *Gos-
cognei* tengeren) egy Frantzia hajós osztály áll
készen a' parti battériák védelme alatt, a' mely-
hez olly közel állapodott - meg ugyanazon öböl-
ben egy Anglus hajós osztály, hogy csak két
ágyúlövésnyi távolság van köztök. A' Frantzi-
ák már néhány versben adtak olyan jeleket, hogy
kedvek van megverekedni, 's csak az ellenkező
szél akadályoztatta őket. — Az ő Osztályok

egy 3 emeletű vagy első nagyságú, öt 74 ágyús, három Fregát, és néhány apróbb, az Anglusoké pedig egy három emeletű, és három 74 ágyús Línea hajóból áll. Melyhezképest itt több mint kétszerre nagyobb erővel vannak a' Frantziák.

Az Anglus szállító hajók 20,000 puskát raktak volt fel hajókra, hogy Spanyol országba vigyék; de meg változott az Országlószék' rendelése, a' melly szerént már most az Orosz Országlószék' számára fognak ezen fegyverek fordítani.

A' Londoni leg újabb levelek szerént, Admirális Lord *Bentink* indulófélben volt Petersburg felé, olyan czélzással, hogy az Orosz hajós seregnél szolgálatot tegyen; és az a' hír volt Londonban, hogy a' *Portsmouthi* kikötőhelyben olyan készülétek/tétettek, hogy az Orosz hadi hajós sereg, a' *Cronstadti* kikötőhelyből, ha a' szükség kívánni találja, bátorságnak okáért oda jöhessen.

Spanyol Ország.

Itt most úgy állanak minden környűlállások, hogy kevés bizonyost lehet kihozni az onnét érkezett tudósításokból. Ide írunk mindent, a' mit a' Frantzia levelek az Anglus újságokból kiadtak: —

„Az Alicantéhez kiszállott 'Anglus és Spanyol seregek, a' mellyeknek oda tett expedíciójoktól sokat lehetett várni, és a' mellyeknek onnét előre nyomúlni, 's a' Marsal *Soult* és *Süchet* ármádájoknak özsze tsatolódásokat meg kellett volna gátolni, még mind az *Alilentei* vár falak' oltalma alatt nyugosznak munka nélkül. Ezen seregeknek vezérétől Generális *Maitlandtól*

elvette Lord *Wellington* a' vezérséget, 's azolta Generális *Rosz* vezérli az *Alicantei* armádát. Remélni lehet, hogy a' vezérnek megváltozása a' hadi munkákban is változást fog okozni. — Generális *Maitlandot* minden órán várták vissza *Londonba*, kinek megérkezése kétségkívül nyilvánosságosabbá fogja tenni azon okokat, melyek Lord *Wellington* arra indították, hogy el vegye tőlle a' vezérséget. — Északi Spanyol Országban nagy erővel kezdettek *Wellington* ellen három tsapatokban előre nyomúlni a' *Frantziák*.

Valami *Siciliai* levelekben ilyen megjegyzéseket olvasunk a' Spanyol környülfállásokról, de a' mellyekről előre kell botsátnunk, hogy ezek még a' múlt nyári, t. i. *Juliusi* és *Augustusi* dolgokat illetik: — A' *Frantziák'* vesztese a' *Salamankai* verekedésben (*Jul. 22-dikén*) 10.000 emberekre, az *Anglusoké* 6000-re tétetett: hanem minthogy ugyan ezen levelekben íratik, hogy az az elő hír, hogy 2 vagy 3 ezer *Frantziák* az *Anglusok* előtt az ő fegyvereiket letették 's magokat fogságra adták volna, nem telyesedett-bé; tehát ebből a' következik, hogy a' *Frantziák'* vesztesit a' nevezett tsatában magok ezen *Siciliai* levelek is 7 vagy leg feljebb 8 ezerre teszik, a' mennyire azt maga az akkori *Frantzia* fő vezér *Marschal Marmont* is tette volt.

A' *Salamankai* verekedésnek következései közzé tartoztak (így folytatják szavaikat a' *Siciliai* tudósítások), hogy *Josef* Király 20 ezer emberekből álló armádával *Madridot* oda hagyván, oda Lord *Wellington* *Augustus 12-dikén* bément. Lord *Wellington* úgy lévén tudósítatva, hogy *Jósef* Király olyan parantsolatott küldött volna *Sevillába* *Marschal Soulthoz*, hogy armádájának egy részével *Extremadurából* *Talaverán* által *Madridba*, a' más részével pedig *Andujáron* és *Toledón* által hasonlóképpen *Madridba* jőjjön, tehát ő (t. i. *Vellington*) ezen tudósítás szerint *Toledóba* ment seregeivel, oda várván híjába *Andalusziából* a' *Soult* armádáját, a' melly idő alatt a' Király és *Suchet* armádái a' *Valencziai* hatá-

rokon magokat össze tsatolták, a' hova nem soká Soul is megérkezett, de nem a' *Toledói* úton, a' hol ötet *Vellington* várta, hanem a' *Grenáda*. A' Frantzia ármádáknak így módon történt egyesülések okozta, hogy a' Spanyol Országioszék még eddig semmi mozdulásokat nem tett az erant, hogy *Kadicszbel Madridba* által menni szándékozza, sőt *Vellington* maga is azt tanácsolta a' Madridiaknak, hogy még most tsak a' Kadicszban tartózkodó *Corteseknek* engedelmeskedjenek.

A' leg újabb újságaink ezek.

A' Bécsi német levelekben olvassuk, hogy a' Frantzia ármáda *Smolensk* városán által folytatja hátrálását, a' egyhatározatások szerint oly czelzéssal, hogy *Vilna* és *Petersburg* között állapodjék meg. — A' Marschal *St. Cyr* ármádája az Október 18 és 19-dikén *Poloczka* mellett történt veresédek után a' *Dünán* által *Kamienhez* jönni kéntelenített, a' hol 20-dikban ismét veresédek vót, mellyben a' Bavariai katonák magokat ismét megkülömböztették. Az alatt Marschal *Victor* is megérkezett az ármádájával, 's mind ezek a' seregek magokat össze tsatolták, hogy ismét megtámadólag fogjanak *Polotzknál* a' hadi munkához, a' hol most Gróf *Wittgenstein* tanyázik.

Ma a' Fr. nagy ármáda 25-dik *Bülletinje* is kezüakhöz érkezék. Ebben már többire írt dolgok vannak. Ennyiben áll: —,

„*Roilskoe*, Oktob. 20-dikán. Minden betegekink elküldettek Okt. 15. 16. 17. és 18-dik napjain a' Moszkai ispotályokból *Moshaisk* és *Smolensk* felé. Munitziós és puskaaporos szekereink az itt találtattakkal együtt, 15-dikben elküldettettek innét; hasonlóképpen a' sok ritkaságok és győzedelmi jelek is, mellyek már bepakoltatva vótak. Az ármáda parantsóiatot kapott, hogy 20 napra való kéttzersültet vegyen magához, 's az indúásra készszen álljon; a' Császár valósággal el is hagyta Moszkaut 19-dikben, a' midón a' fő hadi szál-

lés *Desnába* tétetett által. A' *Kreml* megerősítettet és ágyúkkal megrakattatott; de egyszermind el is mínáztatott, hogy felvettetődhessen. Némelvek úgy vélekednek, hogy a' Császár *Tula* és *Katuga* felé útazik, hogy ott teljen, 's Moskauban csak a' *Kreml*et tartja a' télen elfoglalva. —

„Mások azt tartják (ezek, mint a' következő megmutatta jobban is eltalálták a' dolgot), hogy a' *Kreml* puskapor által felvettetődik, a' közönséges épületek meggyújtattatnak, és az ármáda Lengyel Országhoz fog közelelni, hogy egy barátságos országban telhesen, hogy a' *Dantzka*, *Kownoi*, *Vilnai*, és *Minski* magazinumokból mindent könnyebben kaphasson, és hogy az ármáda magát a' hadi fáradságból ki nyugodhassa.

„Az ellenség sokat dolgozik a' Kozákokkal, a' kik lovasságainkat nyughatatlankodtatják; előmenő lovas tsapatunkra réá rontott *Winkowo* mellett egy ilyen Kozák tsorda, a' melly már a' lógerünkbe volt, minekeiőtte katonáink lovaik hátára felkaphattak volna, a' kik között valami 100 ember fogságra esett; a' Gen. *Sebastiani* serege' bagázsias szekerei között 100-zat elfogtak a' Kozákok. A' Nápolyi Királynak azonközben tudtára esvén a' dolog, azonnal előre sietett a' Vasasokkal és Karabélyosokkal, 's négy ellenséges Batalionokat, mellyek a' Kozákok' segítségére jöttek megsemmisítvén, őket özsze darabolta. Gen. *Dery* a' Király Adjutánsa, egy vitéz tiszt ezen tsarában elesett, a' melly betsületére szolgál a' Karabélyosoknak. Az egész ármáda útban van. —

„Az idő igen szép, olyan mint Frantzia Országban Oktoberben szokott lenni, vagy talám még valamivel melegebb. De November' első napjaiban bé fog a' hideg állani. Mindenek azt mutatják, hogy téli szállásokról keljen gondoskodnunk, a' mire kivált lovasságunknak szüksége van. A' gyalogság kipihente magát Moskauban, és igen jó állapotban van.

P. D.